

UNIVERSITETET
I OSLO

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Handlingsplan for innovasjon

Innledning

Handlingsplan for innovasjon ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet 2025-2030 knytter an til både UiOs strategi 2030 og UVs strategi 2020-2030. En av de overordnede ambisjonene i UiOs strategi 2030 er å styrke dialogen med omverdenen og arbeide for at kunnskap tas i bruk, og det er et mål at UiO skal bidra til verdiskaping gjennom innovasjon og entreprenørskap. I UVs strategi 2020-2030 er det formulert som et mål at fakultetet

«bidrar til samfunnsutviklingen gjennom forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen og gjennom universitetsskolesamarbeidet og nye modeller for kunnskap i bruk rettet mot andre sektorer».

Til grunn for arbeidet med en handlingsplan for innovasjon ligger det fra fakultetets side en forståelse av denne formuleringen som favner alle kontekster der fakultetets utdanningsvitenskapelige kompetanse kan bidra til å skape innovasjon.

Som det fremste utdanningsvitenskapelige miljøet i Norge har UV-fakultetet de beste forutsetninger for å medvirke til at kunnskapen tas i bruk til fellesskapets beste, og et ansvar for at det skjer. Fakultetet har sterke forskningsmiljøer. Disse inkluderer Norges første fremragende senter for forskning innen utdanning (CREATE), et nordisk forskningssenter om kvalitet i undervisningen (QUINT) og et nasjonalt senter for spesialpedagogisk forskning (SpedAims). I tillegg har fakultetet et utstrakt samarbeid med utdanningssektoren og andre samfunnssektorer, samt erfaring med ledelse av Norges første senter for fremragende utdanning (ProTed). Dette gir fakultetet et solid utgangspunkt for å bidra til bærekraftig og ansvarlig innovasjon. I perioden 2021-24 er det tatt en rekke initiativ ved fakultetet for å tilrettelegge for en satsning på innovasjon. Likevel er det rom for å styrke og intensivere innovasjonsarbeidet framover.

Hva er innovasjon?

UiO definerer innovasjon bredt på denne måten:

«Innovasjon består av prosesser som leder til et nytt eller forbedret produkt eller tiltak som vil forbedre tjenester eller løse samfunnsmessige behov. Det handler om å tilføre samfunnet verdi.» (UiOs handlingsplan for innovasjon 2024-2030)

Innovasjon forstås altså som ulike former for prosesser som kan lede til omfattende eller gradvise endringer og forbedringer i samfunnet. Som eksempler på innovasjon nevnes blant annet direkte bidrag som kommersialisering av forskning og utvikling av nye lærings- eller behandlingsformer, tjenester eller konsepter, men også indirekte bidrag som utdanning av kandidater til arbeidslivet og forsknings- og innovasjonssamarbeid med offentlig eller privat sektor.

Ved UV-fakultetet kan det være hensiktsmessig å dele innovasjon inn i tre kategorier: Samfunninnovasjon, innovasjon i utdanningene (pedagogisk innovasjon) og studentinnovasjon.

Samfunnsinnovasjon sikter mot å skape endringer eller forbedringer av sosial karakter innen utdanning eller på andre samfunnsområder med samfunnsnyttens som det sentrale. Slik innovasjon kan endre organisasjonsstrukturer, forbedre prosesser og etablert praksis eller skape nye sosiale relasjoner.

Innovasjon i utdanningene, eller pedagogisk innovasjon, har som mål å videreutvikle undervisning, læring og kompetanseutvikling og sikter blant annet mot å fornye utdanningssystemet og skape endringer i måten å undervise eller drive opplæring på.

Studentinnovasjon handler om å utvikle studentenes kompetanse for innovasjon og entreprenørskap og å utforske og anvende denne kunnskapen for å skape nye ideer, produkter eller løsninger.

Utvidet begrepsavklaring om typer innovasjon finnes i Appendix 1.

Ambisjon og overordnede mål

UV har som ambisjon å styrke innovasjonskompetansen blant ansatte og studenter og intensivere arbeidet med innovasjon. Fakultetet har følgende mål for arbeidet:

- gi ansatte kompetanse og muligheter for å delta aktivt i innovasjon
- gi studenter kompetanse i innovasjon og erfaring med ulike måter å ta kunnskap i bruk på
- synliggjøre og utvikle støttestrukturer som gir ansatte og studenter tilgang til nødvendige ressurser på feltet
- være anerkjent som et ledende utdanningsvitenskapelig miljø for innovasjon regionalt og nasjonalt

Målene skal oppnås gjennom systematisk innsats innenfor fem prioriterte tiltaksområder: Styring og oppfølging av innovasjon; 2. Synliggjøring av innovasjon; 3. Kapasitetsbygging for innovasjon; 4. Støtte for innovasjon og 5. Styrking av UVs posisjon i økosystemet for samfunnsinnovasjon.

Med tiltak på disse områdene bygger UV videre på en rekke tiltak som ble igangsatt i perioden 2021-24 og sikter mot økt innvilgelse av forskningsbaserte innovasjonsprosjekter, mer effektiv støtte for instituttenes innovasjonsarbeid, gode kommunikasjons- og søknadsprosesser i forbindelse med innhenting av innovasjonsmidler, økt aktivitet innen studentinnovasjon og bedre spredning og formidling av UV-baserte innovasjoner.

Prioriterte tiltaksområder

1. Styring og oppfølging av innovasjon

For å lykkes med innsatsen på innovasjonsfeltet er det viktig å ha et overordnet tilsyn med gjennomføringen av handlingsplanen.

Tiltak:

- 1.1 Koordinere og følge opp tiltak og evaluering av måloppnåelse gjennom Rådet for forskningssaker, Studieutvalget og instituttledermøtet
- 1.2 Rapportere på status til fakultetsstyret årlig

2. Synliggjøring av innovasjon

Det er betydelig innovasjonsaktivitet ved UV som bør synliggjøres og formidles slik at bredden i både samfunnsinnovasjon og innovasjon i utdanningene kan være til inspirasjon for ansatte og studenter.

Tiltak:

- 2.1 Fortsette å være representert i Innovasjonsrådet og andre fora for innovasjon ved UiO
- 2.2 Videreføre utdeling av en pris for forskningsformidling og innovasjon ved UV
- 2.3 Innlemme innovasjon i UVs strategi for intern og ekstern kommunikasjon
- 2.4 Tilrettelegge for deling av erfaringer med innovasjonsarbeid internt ved UV

3. Kapasitetsbygging for innovasjon

For å styrke kapasiteten for innovasjon ved UV er det viktig at ansatte og studenter kjenner godt til UiOs aktiviteter, og at eksisterende innovasjonsaktiviteter ved UV videreføres og nye utvikles.

Tiltak for ansatte:

- 3.1 Tilrettelegge for at ansatte kan søke UiOs interne midler til innovasjon og opptak på programmet SPARK samfunnsinnovasjon

- 3.2 Tilrettelegge for at ansatte kan søke støtte til innovasjons- og samarbeidsprosjekter gjennom Forskningsrådet og Horisont Europa
- 3.3 Tilrettelegge for at ansatte kan delta på UiOs kurs og seminarer om innovasjon, entreprenørskap og arbeidslivssamarbeid
- 3.4 Tilby muligheter for kompetanseutvikling gjennom workshops om innovasjonsprosessen

Tiltak for studenter:

- 3.5 Informere om UiOs tilbud i innovasjon på bachelornivå (innovasjonssertifikatet)
- 3.6 Tilrettelegge for interne studentledete innovasjonsprosjekter og entreprenørskap gjennom informasjon om interne og eksterne støtteordninger
- 3.7 Videreutvikle ikke-studiepoenggivende tilbud gjennom IDEA
- 3.8 Videreutvikle tilbud om praksisopphold i arbeidslivet i løpet av studietiden

4. Støtte for innovasjon

For å legge til rette for økt innovasjonsaktivitet trengs det støttestrukturer som gir ansatte og studenter tilgang til relevante ressurser og tjenester. Det er også viktig med incentiver som oppmuntrer til engasjement i innovasjon og til samarbeid og partnerskap med både relevante samfunnsinstitusjoner og sivilsamfunnet.

Tiltak:

- 4.1 Lage en verktøykasse for innovasjon som gjør informasjon om regelverk, virkemidler, støttefunksjoner og aktuelle finansieringskilder lett tilgjengelig for ansatte og studenter
- 4.2 Innpasse innovasjon i den administrative støtten til forskning og studier
- 4.3 Stimulere til utvikling av innovasjonsprosjekter gjennom incentiver
- 4.4 Samarbeide med Veksthuset og andre aktører ved UiO om bistand til samfunnsinnovasjoner utviklet ved UV
- 4.5 Utvikle et veikart for innovasjonsprosesser som også avklarer ulike modeller for overgangen fra forsknings- og utviklingsfasen til driftsfasen.

5. Styrking av UVs posisjon i økosystemet for samfunnsinnovasjon

UV-fakultetet har oppnådd en tydelig posisjon i økosystemet for samfunnsinnovasjon i utdanningssektoren. Fakultetet skal styrke denne posisjonen ytterligere og utnytte mulighetene som eksisterende partnerskap for innovasjon gir, og søke nye partnerskap.

Tiltak:

- 5.1 Utvide deltakelsen i samarbeidsprosjekter med skoler og skoleeiere og andre aktører i offentlig, privat og frivillig sektor, og delta i relevante sentre og nettverk
- 5.2 Engasjere ressurspersoner og samarbeidsmiljøer i innovasjonsarbeidet på fakultetet
- 5.3 Utvide deltakelsen i Forskningsrådets ordninger Offentlig sektor-ph.d. og Nærings-ph.d.
- 5.4 Videreføre deltakelsen i innovasjonsdistriktet Kunnskapsbyen i Oslo (Oslo Science City) gjennom fagfeltet Demokrati og inkludering

Appendix 1. Begrepsavklaring

Den brede forståelsen av innovasjon på UiO åpner for betydelig overlapp mellom forskning og innovasjon, og i mange tilfeller kan det være både vanskelig og uhensiktsmessig å trekke et skarpt skille. Det er imidlertid viktig å anerkjenne de ulike 'kunnskapslogikkene' mellom grunnforskning, som primært er rettet mot å flytte kunnskapsfronten, og innovasjon, som i hovedsak fokuserer på nye løsninger og anvendelser av produkter og praksiser innen utdanning og andre samfunnsområder. Derfor følger en nærmere definisjon av tre områder som er særlig sentrale for fakultetets strategiske plan for innovasjon: samfunnsinnovasjon, pedagogisk innovasjon og studentinnovasjon.

Samfunnsinnovasjon er innovasjon som har til hensikt å skape endringer eller forbedringer av sosial art. Her er det kommersielle aspektet sekundært, og samfunnsnyttens spiller en større rolle. Denne formen for innovasjon kan betegnes som kunnskapsbasert samfunnsinnovasjon. Generelt defineres samfunnsinnovasjon som "innovative aktiviteter og tjenester som er motivert av målet om å dekke et sosialt behov, og som hovedsakelig spres gjennom organisasjoner med sosiale eller utviklingsformål" (Mulgan, 2006, s. 146). Samfunnsinnovasjon er kjent for å rette seg mot å endre eller forbedre organisasjonsstrukturer, fornye eller forbedre prosesser og praksiser (Howaldt & Schwarz, 2010), skape nye sosiale relasjoner, eller kombinere flere ulike strukturer, prosesser, praksiser og/eller løsninger for å fremme eller støtte utvikling (Maldonado-Mariscal & Alijew, 2023).

Samfunnsinnovasjoner varierer betydelig i type og omfang, avhengig av blant annet sektor, kontekst og målgruppe. Noen samfunnsinnovasjoner har som mål å påvirke samfunnet i stor skala, for eksempel gjennom nabolagsbarnehager, gratis universitetsutdanninger, gratis helsevesen, mikrokredittordninger, fair-trade-strukturer eller klimanøytral boligutvikling (Mulgan, 2006, s. 160). Andre sikter mot mindre endringer innen en sektor, som for eksempel utdanning, eller en spesifikk gruppe som ungdom, elever, studenter, eldre o.l. (Maldonado-Mariscal & Alijew, 2023).

Innovasjon i utdanning, eller pedagogisk innovasjon, er en type samfunnsinnovasjon som har som mål å støtte utdanningsprosesser, undervisning, læring, opplæring og kompetanseutvikling. Disse innovasjonene kan sikte på fornyelse av utdanningssystemet, endringer i undervisningen eller måter å bruke kunnskap, teknologi eller andre verktøy for å støtte læring, opplæring og utvikling (Walder, 2014). En ny pedagogisk modell (f.eks. omvendt klasserom), metodisk tilnærming, undervisningsteknikk, nye undervisnings-, vurderings- og læringsverktøy eller fornyelse av studieprogrammer kan anses som pedagogiske innovasjoner.

Studentinnovasjon refererer bredt til to spesifikke områder: a) utvikling av innovasjons- eller entreprenørskapskunnskap og -kompetanse hos studenter, og b) utforskning og anvendelse av slik kunnskap i konkrete innovasjonsprosjekter som kan føre til ideer, produkter eller løsninger. Den førstnevnte tar vanligvis form av læring innen kritisk og analytisk tenkning, problemløsning, kreativitet, aktivering av kunnskap, standarder og teknikker i autentiske situasjoner, refleksjon, osv. Slik kompetanseutvikling kan inkluderes i formelle kurs eller gjennom ikke-pensum-tilbud (ulike kurs og workshops). Det andre området kjennetegnes ved at studenter prøver ut eller gjennomfører innovasjonsarbeid, som innebærer å utforske problemer, ideer, metoder og materialisere disse til løsninger. Studentinnovasjon anses som spesiell fordi den ofte drives av nysgjerrighet, lidenskap og et ønske om å gjøre en forskjell. Studenter er mindre bundet til prosedyrer som er typiske i industrien, og har derfor mer rom for utforskning og kreative løsninger (Keinänen & Kairisto-Mertanen, 2019; Martín et al., 2017).

Referanser:

Forskning, kunnskapsmegling og bruk. Strategi for utdanningsforskning 2020-2024.
Kunnskapsdepartementet.

Howaldt, J. and Schwarz, M. (2010) Social Innovation: Concepts, Research Fields and International Trends: IMA/ ZLW.

Keinänen, M.M., & Kairisto-Mertanen, L. (2019). Researching learning environments and students' innovation competences. *Education + Training*.

Maldonado-Mariscal, K., & Alijew, I. (2023). Social innovation and educational innovation: a qualitative review of innovation's evolution. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 36(3), 381–406. <https://doi.org/10.1080/13511610.2023.2173152>

Martín, P., Potočník, K. & Frás, A.B. (2017) Determinants of students' innovation in Higher Education, *Studies in Higher Education*, 42:7, 1229-1243, DOI: 10.1080/03075079.2015.1087993

Mulgan, G. (2006). The Process of Social Innovation. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 1(2), 145–162. <https://doi.org/10.1162/itgg.2006.1.2.145>

UiO Handlingsplan for Innovasjon (2024). [uio-handlingsplan-for-innovasjon-2024-2030.pdf](#)

Walder, A.M. (2014). The Concept of Pedagogical Innovation in Higher Education. *Education Journal*, 3(3), 195-202. doi: 10.11648/j.edu.20140303.22

